

**MOKINIO, BESIMOKANČIO KIRPĖJO SPECIALYBĖS,
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
Nr. 2-17**

I. BENDRI REIKALAVIMAI

- Vykdyti Marijampolės PRC darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį pveda profesijos mokytojas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- Praktinių užsiėmimų metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
- Palaikyti tvarką darbo vietoje.
- Darbo vietoje neturi būti pašalinių žmonių.
- Mokinys privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis
- Mokiniui draudžiama elektriniais įrankiais, jei jis nėra apmokytas neinstrukuotas, kaip reikia saugiai dirbti šiais įrankiais ir įrengimais.
- Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų saugumą.
- Draudžiama be profesijos mokytojo žinios patikėti darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus profesijos mokytojo leidimą.
- Mokinys turi žinoti mokykloje, įmonėje, darbo vietose (objektuose) esančius saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis įspėjamasis ženklas		Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Krentantys daiktai		Įspėjimas. Karšti paviršiai
	Įspėjimas. Slidus paviršius		Įspėjimas. Pavojus kristi
	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga		Įspėjimas. Degi medžiaga
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI			

	Bendrasis privalomasis veiksmas			Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą
	Būtina vilkėti apsauginius drabužius			Būtina avėti apsauginius batus
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis draudžiamasis ženklas			Eiti pašaliniais asmenims draudžiama
	Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį			Draudžiama rūkyti
INFORMACINIAI ŽENKLAI				
	Rinkimosi vieta			Rūkymo vieta
	Pirmoji pagalba			Skubios pagalbos telefonas
	Evakuacinis išėjimas tiesiai			Avarinis išėjimas
	Evakuacinis išėjimas į kairę			Evakuacinis išėjimas į dešinę
	Gesintuvas			Gaisrinės žarnos ritinys
	Gaisrinis hidrantas			Gaisro aliarmo skelbimo vieta

ISPĖJAMASIS ŽENKLAS - ŽENKLAS AR UŽRAŠAS, KURIS ISPĖJA APIE GALIMĄ PAVOJŲ AR RIZIKĄ, NAUDOJANT CHEMINES MEDŽIAGAS					
Senas simbolis	Reikšmė		Naujas simbolis	Reikšmė	Priedas
	C Ėsdina	➔		Korozinės medžiagos	Pavojus
	E Gali sprogti	➔		Sprogios medžiagos	Pavojus/ dėmesio

	F+ Labai degus	➔		Degios medžiagos	Pavojus/dėmesio
	F Lengvai užsiliepsnoja	➔		Degios medžiagos	Pavojus/dėmesio
	O Sukelia gaisrą	➔		Oksiduojančios medžiagos	Pavojus
	N Pavojingas aplinkai	➔		Keliančios pavojų aplinkai medžiagos	Dėmesio

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

1. Pavojingi, kenksmingi ir kiti rizikos veiksniai, esantys ar galintys pasireikšti darbuotojo darbo aplinkoje, galimas poveikis darbuotojo saugai ir sveikatai, prevencinės priemonės:

Rizikos veiksnys	Poveikis saugai ir sveikatai	Prevencinės priemonės
<i>Fizikiniai veiksniai:</i>		
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas mažėja darbuotojo pastabumas. Galimos darbo klaidos, kurios gali būti susijusios su įvairaus masto incidentais, avarijomis	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už reikalaujamą, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus
<i>Fizikiniai veiksniai:</i>		
Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.)	Įvairaus sunkumo ūmių sveikatos sutrikdymų ar profesinių ligų rizika	Tinkamai apšildyti, vėdinti patalpas
Elektros srovės poveikis, esant netvarkingai instaliacijai ar netinkamai naudojant elektrinius prietaisus, įrenginius ir įrankius	Įvairaus sunkumo traumų (net mirtinų), sveikatos sutrikdymų rizika	Laikytis elektrosaugos reikalavimų. Nenaudoti netvarkingų elektrinių įrankių, įrengimų, kitų darbo priemonių. Nesiliesti prie neizoliuotų elektros įrangos dalių, kuriomis teka elektros srovė. Remontuoti elektrinius ir prietaisus gali tik asmuo, turintis atitinkamą elektrosaugos darbuotojo kvalifikaciją
Netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindų ar grindinio dangos)	Paslydimas, pargriuvimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai	Užtikrinti, kad darbo vietoje grindų dangos būtų neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę

Netvarkingos ar užgriozdintos patalpos	Užkliuvimas, pargriuvimas, užgriuvimas, nukritimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai ar net mirtinos traumos	Nuolat palaikyti tvarką ir švarą patalpose. Laikytis sandėliavimui, patalpų eksploatavimui priežiūrai keliamų reikalavimų
Netvarkingi įrengimai, įrankiai, prietaisai ir kt.	Tikimybė įsipjauti, įsidurti į aštrius daiktus, briaunas, patirti sužalojimus ar įvairaus sunkumo traumas	Dirbti tik su tvarkingais ir reikiamos komplektacijos įrenginiais, įrengimais, juos naudoti pagal paskirtį ir prisilaikant jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų. Savavališkai darbo priemonių nemodifikuoti
Krentantys, griūvantys daiktai (tara)	Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Daiktus, medžiagas ir kitas priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi
Dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė ir kt.), šukių valymas	Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Daiktus, medžiagas ir kitas priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi
Karštos įrenginių dalys, įkaitę paviršiai	Galimi nudegimai	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesti įkaitusių paviršių, įrenginių dalių, indų, kurių negalima uždengti apsaugomis
<i>Fizikiniai veiksniai:</i>		
Gaisro ir sprogimo pavojus	Galimas nudegimo ar net žuvimo pavojus	Panaikinkite artimus uždegimo šaltinius (kibirkštis, cigaretė). Įrenkite kontrolės ir aliarmo priemones. Laikykite gesintuvus lengvai prieinamoje vietoje. Nustatykite veiksmų planą gaisro metu.
Asmens higienos taisyklių nesilaikymas	Galimi apsinuodijimo, infekcijų, ir virškinimo trakto negalavimai. Ūmūs susirgimai ar net mirtis	Suteikti galimybę darbuotojams valgyti, praustis ar atlikti gamtinius reikalus tik tam pritaikytuose vietose
<i>Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai</i>		
Nepatogi, priverstinė darbo poza	Galimi skeleto sistemos ir raumenų pažeidimai	Tinkamai parinkti darbo aukštį ir darbo priemonių išdėstymą, taip pat sudaryti galimybę keisti darbo pozą
<i>Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai</i>		
Stresas dėl netinkamo darbo organizavimo, kvalifikacijos stokos	Dėl netinkamo darbo organizavimo galimos problemos tarp kolegų, konfliktai tarp darbuotojų ir vadovaujančio personalo. Stresas ir įtampa padidina jautrumą ir iššaukia klaidas. Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Aptarti su darbuotojais užduočių planavimą ir paskirstymą. Apsvarstyti darbo proceso eigą. Darbuotojus motyvuoti, sukurti jų atsakomybės sampratą. Problemas spręsti atskiruose pokalbiuose. Sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą, kuri padėtų išvengti klaidų.

		Patikrinti organizavimą, sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą. Pritaikyti pertraukų sistemą. Darbams atlikti parinkti tinkamus darbuotojus, kurie atitinka keliamus kvalifikacinius reikalavimus
--	--	---

2. Mokinys privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

2.1. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

2.2. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

2.3. apsauginiais darbo drabužiais.

3. Mokinys privalo:

3.1. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis ir naudoti jas darbo metu;

3.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;

3.3. laiku pranešti profesijos mokytojui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

3.4. **PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ MOKINYS PRIVALO:**

3.5. apsivilkti darbo drabužius;

3.6. patikrinti, ar nėra pažeistos elektros rozetės ir elektrinių įrankių elektros pajungimo šakutės bei laidai;

3.7. patikrinti, ar visos naudojamos elektros rozetės turi įžeminimą;

3.8. patikrinti tuščiąją eiga elektrinius prietaisus

3.9. tvarkingai išdėstyti darbo įrankius darbo vietoje;

3.10. dezinfekuoti daugkartinio naudojimo įrankius;

3.11. apžiūrėti darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, įrankius ir panašiai;

3.12. jei grindys slidžios ar šlapios, pareikalauti, kad jas išvalytų;

4. Apie tikrinimo metu pastebėtus bet kokius pažeidimus darbo vietoje, mokinys nedelsdamas turi pranešti profesijos mokytojui. Mokiniui pačiam šalinti gedimus draudžiama.

5. **MOKINIO VEIKSMAI DARBO METU.** Mokinys privalo įsitikinti, kad visi elektriniai prietaisai dirba tolygiai, be staigių smūgių ir trūkčiojimų.

6. Savo darbe kiek įmanoma plačiau naudoti vienkartinius įrankius ir pagalbines priemones.

7. Nuolat stebėti, kad įrankiai būtų dedami ant darbo stalo aštriais galais nukreiptais nuo dirbančiojo ar kliento.

8. Nenaudojami elektriniai įrankiai turi būti nedelsiant išjungiami.

9. Naudojant aerozolinius preparatus (lakus, dezodorantus, odekolonus ir pan.), imtis visų atsargumo priemonių, kad jie nepatektų į akis ar burną, o taip atsitikus, nedelsiant praplauti pažeistas vietas vandeniu ir, reikalui esant, iškviešti medicinos darbuotoją.

10. Užsiėmimų metu naudoti tik Sveikatos Apsaugos Ministerijos atestuotus ir aprobuotus cheminius preparatus, turinčius kokybės sertifikatus ar kitus jų kokybę patvirtinančius dokumentus, etiketes, ant kurių nurodytas jų galiojimo laikas ir naudojimo taisyklės.

11. Kerpant klientą, būtina apsuoti medvilniniu apklotu, kad krintantys nukirptų plaukų likučiai nenukristų ant drabužių ar kliento atvirų kūno dalių, taip pat atsargiai ir atidžiai kirpti, kad nebūtų sužalota galvos srities paviršius.

12. Klientą pasodinti kėdėje taip, kad būtų patogu dirbti.

13. Prieš kerpant klientą, būtina suderinti su juo pakirpimo ar sušukavimo fasoną ir plaukų ilgį.

14. Darant cheminį sušukavimą ar dažant plaukus, būtina dėvėti gumines pirštines, o klientą apdengti klijuote.

15. Draudžiama darbo metu jungti į elektros tinklą elektrinius kirpimo įrankius, kurie yra netvarkingi, o apie pastebėtus gedimus nedelsiant pranešti darbdaviui ar kitam įgaliotam asmeniui.

16. Prieš aptarnaujant naują klientą, kirpėja/as privalo nusiplauti rankas su muilu. Nagai turi būti švarūs, neleidžiama dėvėti apyrankių ir žiedų.

17. Visus naudotus skutimo, kosmetikos procedūrų, manikiūro ir elektrinių mašinėlių peiliukus dezinfekuoti tam skirtomis priemonėmis.

18. Skutimui turi būti naudojami tik vienkartiniai peiliukai.

19. Plaukai nuo kliento kaklo bei veido nuvalomi servetėle, neleidžiama šiam tikslui naudoti šepetčius ar suspausto oro srovę. Klientai išberta oda, pakilusiais nagais bei plaukais, aptarnaujami tik pateikus gydytojo pažymėjimą.

20. Kraujavimui sustabdyti įpjovus, naudojamos 3% peroksido tirpalas. Įpjovimo vieta dezinfekuojama jodo tirpalu.

21. Plaukai dažomi tik Sveikatos ministerijos aprobuotais ir pagamintais farmacijos ar parfumerijos pramonės dažais.

22. Cheminiais preparatais plaukai vilgomi, naudojant vatos tamponą kuris keičiamas kiekvienam klientui.

23. Prieš darant dažymą ar cheminį sušukavimą, būtina išmėginti kliento odos jautrumą cheminiam preparatui - suvilgyti nedidelį plotelį odos už ausies arba alkūnės sulenkimo. Po 10-15 min. atsiradęs odos paraudimas reiškia, kad šio preparato naudoti negalima.

24. Darbo vietą pastoviai laikyti tvarkingą ir švarią.

25. **MOKINIO VEIKSMAI DARBO METU.** Baigiant kirpti paskutinį klientą būtina apvalyti savo darbo vietą sudėti darbo įrankius į jiems skirtas vietas prieš tai juos nuvalius ir dezinfekavus.

26. Nukirpti plaukai darbo vietoje surenkami į popierinius maišelius ar uždaras talpas. Baigus darbą jie sudeginami. Nesant tokios galimybės, turi būti organizuotas centralizuotas plaukų surinkimas ir deginimas.